

Kā starptautisko tiesisko sadarbību civillietās regulē nacionālie likumi?

Publicēts: 16.01.2020.

Atbilstoši normatīvo aktu hierarhijai starptautiskās tiesības nacionālo tiesību sistēmā ieņem prevalējošu lomu, tomēr, neskatoties uz plašo Eiropas Savienības un starptautiskajos līgumos paredzēto regulējumu, kas ir saistošs Latvijai, arvien pastāv situācijas, kurās nākas piemērot Latvijas tiesību normas. Nacionālie tiesību akti starptautiskajā tiesiskajā sadarbībā būtisku lomu ieņem, piemēram, gadījumos, kad ar nacionālajām normām ir ieviestas kādas starptautisko līgumu (konvenciju) vai Eiropas Savienības tiesību aktu normas vai gadījumos, kad nedz starptautiskais līgums (konvencija), nedz Eiropas Savienības tiesību akts neregulē attiecīgo jautājumu. Ver teikt, ka atsevišķos gadījumos nacionālās normas papildina Eiropas Savienības tiesību aktu vai starptautisko līgumu noteikumus.

Jo īpaši liela nozīme ir regulējumam, kas ietverts Civilprocesa likumā. Atsevišķos pārrobežu jautājumos, ciktāl to pieļauj attiecīgie Eiropas Savienības tiesību akti, Latvijai saistošie starptautiskie līgumi vai ciktāl tie attiecīgo jautājumu neregulē, Latvijas tiesu jurisdikcijas noteikumus nosaka galvenokārt saskaņā ar Civilprocesa likuma piekritības normām.

Eiropas Savienības dalībvalstu spriedumu atzīšanu un izpildi Latvijā lielā mērā nosaka Eiropas Savienības tiesību akti, citu līgumslēdzēju valstu spriedumu atzīšanu un izpildi nosaka Latvijai saistošie starptautiskie līgumi, tomēr gadījumos, ja starptautiskie līgumi vai Eiropas Savienības tiesību akti nav piemērojami, ārvalsts tiesas spriedumus ir iespējams atzīt un izpildīt Latvijā saskaņā ar Civilprocesa likuma F daļā paredzētajiem noteikumiem.

[Civillikuma levada](#), kurš satur kolīziju normas jeb nosaka, kuras valsts likums piemērojams risinot konkrētu tiesisko attiecību ar pārrobežu raksturu, nozīme ir mazinājusies, jo Eiropas Savienības regulu noteikumi pār Civillikumā ietvertajām kolīziju normām prevalē. Civillikuma levada 25.pants paredz atkāpties no Civillikuma levada noteikumos ietvertajiem kolīziju normu noteikumiem, ja šādi noteikumi izriet no Latvijai saistošajiem starptautiskajiem līgumiem. Tā, piemēram, [Regula \(EK\) Nr.593/2008](#) jeb Roma I regula (vairāk skatīt [šeit](#)) un [Regula \(EK\) Nr.864/2007](#) jeb Roma II regula (vairāk skatīt [šeit](#)) ierobežo nacionālo normu piemērošanu līgumisku un ārpuslīgumisku saistību jomā. Vienoti piemērojamā likuma noteikumi Eiropas Savienības līmenī šobrīd piemērojami arī uzturēšanas saistībām (vairāk skatīt [šeit](#)), laulības šķiršanas (atsevišķās dalībvalstīs) (vairāk skatīt [šeit](#)) un mantošanas jautājumiem (vairāk skatīt [šeit](#)). Tomēr, attiecībā uz tiem jautājumiem, kas ir izslēgti no Eiropas Savienības regulu darbības jomas, turpina piemērot Civillikuma levada noteikumus, ja vien attiecībā uz kādu no šiem jautājumiem nav piemērojams kāds no tiesiskās palīdzības līgumiem (vairāk skatīt [šeit](#)).

Ņemot vērā straujo Eiropas Savienības līmeņa regulējuma attīstību starptautiskās tiesiskās sadarbības civillietās jomā, modernizējams arī nacionālais regulējums. Līdz ar to Tieslietu ministrijā nepārtraukti noris darbs nacionālā tiesiskā regulējuma modernizācijai un harmonizēšanai.”

<https://www.tm.gov.lv/lv/ka-starptautisko-tiesisko-sadarbibu-civillietas-regule-nacionalie-likumi>